

INTERNETOVÝ ČASOPIS
KELTOVINY

63. číslo

listopad 2024

Hezký den,
hlavní kulturní sezóna skončila před časem, v tuhle chvíli už vyhlížíme Vánoce a také sezónu roku 2025. Možná se Vám to zdá brzo, ale o to dřív budeme moci dát vědět, kde nás potkáte a kdy si na nás udělat čas.

Co Vám můžeme oznámit určitě již nyní je, že v roce 2025 budeme pořádat další setkání bičařů a bičařek PRÁSK. Již pátý ročník, a opět v Borovanském mlýně v jižních Čechách. Ale k tomuto setkání jsme ještě „přidali“ další. Staronovou akcí je setkání INDIANA, které navazuje na soutěž Velká cena Indiana v Janovicích u Rýmařova, kde mimo jiné sídlí i Muzeum bičů. Vše aktuální naleznete na našich sociálních sítích.

A tím, že máme před Vánoci, tak Vám nabízíme nápad na zajímavý dárek. Je jím náš ZÁŽITKOVÝ KURZ PRÁSKÁNÍ BIČEM. Dvě až tři hodiny informací o bičích a praktické vyzkoušení, jak se bič ovládá.

A teď k časopisu. Začínáme jako vždy nějakými informacemi o historii práskání bičem. Kromě těchto informací proběhla i velká aktualizace stránek historiepraskanibicem.cz, takže je doporučujeme navštívit. A pak už následují další a další rubriky, hezky tak, jak je znáte. Plné zábavy a informací...

Marta Štella

Obsah čísla 63.:

2	OBSAH, slovo úvodem
2	CO, KDY, KDE, JAK <i>Setkání bičařů a bičařek 2025</i>
3	BIČE, VŠUDE KAM SE PODÍVÁŠ <i>18. díl – Soutěžní disciplíny</i>
6	JEŇOULE A LAĎOULE <i>Učitelé – díl druhý</i>
9	SVĚT PŘÍRODY <i>Australští Vombati</i>
10	HISTORIE <i>Limonádový Joe</i>
12	LITERATURA A. KADMONA <i>Požár u pana doktora</i> <i>O Cjodovi v Chodovicích</i>
14	ZVÍŘE V NOUZI <i>Pasti okolo nás</i>
15	Z BOBŘÍHO DENÍKU <i>Zimní Expedice Zlomnoha V.</i>
19	POVÍDKOBRANÍ <i>Lesné dobrodružstvo</i>
21	VZPOMÍNÁME <i>Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan</i>
23	FEJETONY VÁŽNĚ NEVÁŽNĚ <i>Ó kolena!</i>
24	ČTENÍ PRO VŠECHNY <i>O Vlčinci</i>
25	POVÍDKA JEDNA ZA DRUHOU <i>Nechme promluvit peníze</i>
26	INFORMAČNÍ SPEKTRUM <i>Vánoce: Původ a zvyky</i>
28	KOMIKS ZOMBÍK <i>Vánoční...</i>
28	TIRÁŽ <i>aneb kdo nám píše...</i>

CO, KDY, KDE, JAK ...

**A další pozvánky v Mapě bičařů a bičařek
na www.historiepraskanibicem.cz**

Biče, všude kam se podíváš

18. díl – Soutěžní disciplíny

Článek připravil Martin Štulla

informace sesbírány pro projekt o historii práskání bičem

V letošním roce se uzavřela jedna etapa bičařského soutěžení v Rýmařově. Jak hlavní pořadatel akce Gin Ladislav Šín tvrdí, tak se setkáváním bičařů nepřestane: „Nechtělo se mi každý rok jen rozdat tituly. Na soutěže jezdí pár bičařů a já bych rád přilákal i novou mladou krev. Vrátime se proto na začátek a budeme se práskání bičem bavit... Soutěžit nepřestaneme, ale bude to spíše hravou formou. Byl jsem v červnu na setkání PRÁSK spolku Keltoviny a lidí tam bylo 2x víc než na jiných soutěžích. Ještě ladíme termín (a my už ho víme – 17. května 2025) mimo hlavní sezónu a můžeme vše restartovat...“.

Pojďme se představit jak taková soutěž probíhá.

Jedna z prvních soutěžních částí většinou bývají **POVINNÉ PRÁSKY**. Jedná se o několik základních prásků (triků), které se musí předvést 3x po sobě dle přesného popisu – uvedených na stránkách pořadatele.

Další částí jsou **OPAKOVANÉ PRÁSKY** – prásky, které se několikrát opakují a nelze je jinak provést například srpování, muškování, ... **NÁVAZNÉ PRÁSKY** je soutěžní část, kde si ze sedmi dvojic prásků závodník (bičař) vybere pět dvojic a ukáže je v plynulé návaznosti a bez časové prodlevy. Jeden druh (například prvek kladivo) prásků max. 2x. Každou dvojici předvede 3x. Poslední částí z těchto prásků jsou tzv. **PŘENDAVAČKY**. Je to takové práskání, kdy se střídají obě ruce bez časové prodlevy, za použití jednoho biče. Každý soutěžící ukáže pět různých, většinou základních prásků. Každý předvede 3x.

Další zajímavou částí, která se objevuje na soutěžích je různé **TREFOVÁNÍ CÍLŮ**. Nejprve si popíšeme obecné podmínky pro trefování cílů.

Trefená nábojnice je ta, která opustí kladinu či místo kde je umístěna, případně vyletí úderem biče do vzduchu a spadne tak kde stála - počítá se jako trefená. Sražení dvou a více nábojnic najednou se bodově nezapočítává (takto sražené nábojnice se zpět nevracejí).

Vzdálenost bičařů od cíle jsou vždy určeny pořadatelem.

Jako cíle se většinou používají klasické prázdné lovecké patrony, dále pak špejle, špagety, plastové nebo polystyrenové kelímky nebo lopatky mlýnku, spoušť revolveru, nafukovací balónky. Pojďme na jednotlivé disciplíny...

Špejle nebo špagety horizontální

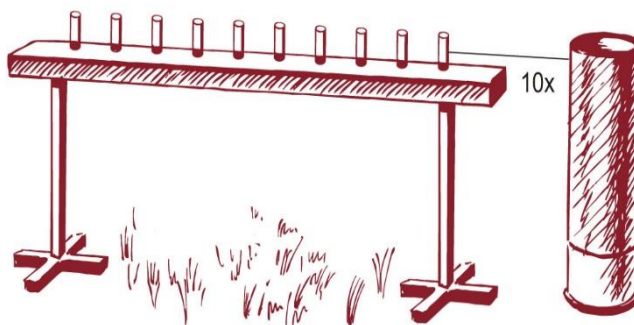
Pět špejlí, špaget (délka všech je 15 cm) umístěných nad sebou a vzdálených od sebe 15 cm. Úkolem je přeseknout špejle postupně po jedné od horní směrem ke spodní. Závodník má 5 ran a čas 60 vteřin. Dva body za sraženou špejli, max. 10 bodů. V případě zásahu více než jedné špejle se body nepočítají.

Špejle nebo špagety vertikální

Ve stojanu ve výši 50 - 70 cm je v zákrytu za sebou pět 15 cm dlouhých špejlí (špaget), vzdálených od sebe 15cm. Účelem je srazit je postupně. Závodník má 5 ran a čas 60 vteřin. Dva body za sraženou špejli, max. 10 bodů. V případě zásahu více než jedné špejle se body nepočítají.

Trefování nábojnic střídavě leva - pravá ruka

10 ks nábojnic vzdálených 15 cm od sebe. Pět ran levá ruka, pět ran pravá ruka. Nábojnice jsou umístěny na kladině ve výši 90 - 120 cm a musí být trefovány postupně z levé a pravé strany. S přendáním jednoho biče, vzdálenost 3m, 5 + 5 ran na 10 cílů max. 10 bodů čas 60 sec.

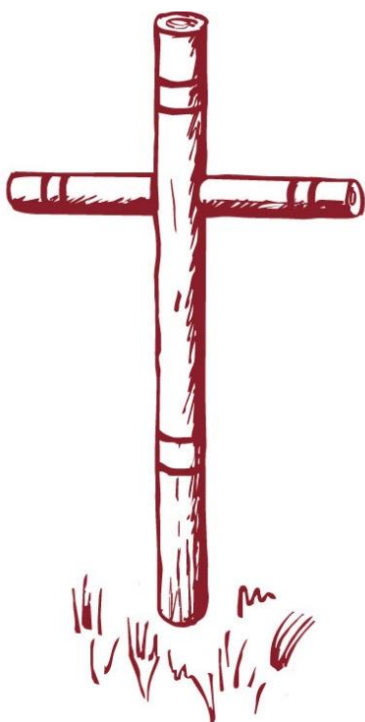

Trefování špaget na držadle pravá ruka

Na rámu ve výšce 120cm je z pravé strany upevněno několik špaget obvyklé délky. Špagety se srážejí postupně po co nejmenších kouscích. Rozhodující je co největší počet zásahů. Špagety se krátí postupně až k držadlu jejich uchycení. Všichni soutěžící používají jeden stejný bič. Za každé zkrácení špagety správným zásahem je 1 bod. Maximální počet bodů je 20 bodů.

„Šuplíky“ vertikální

Na dřevěném kůlu ve výšce 150 - 200cm je upevněn stojan se šuplíky, ve kterých jsou umístěny brokové nábojnice. Vzdálenost cíle 3m, srážení 10 nábojnic umístěných v poličkách 10cm nad sebou, postupně od spodu nahoru nebo shora dolů, celkem 10 ran, jedna nábojnice 1 bod, maximálně 10 bodů.

„Mlýnek“

Ve vzdálenosti 2,5m ve výšce 80 -120cm je umístěn dřevěný čtyřlopatkový mlýnek. Soutěžící musí jedním práskem znatelně pootočit lopatkami mlýnku. Pět pokusů prásků: jedno pootočení jsou 2 body, maximální celkový počet 10 bodů.

„Brnkačka“ levá - pravá ruka

Na dvou kůlech (můžou být terče i na jednom) 50 cm vedle sebe jsou umístěny z levé a pravé strany ve výšce 170cm dva gumové (nylonové) pružné 8cm dlouhé cíle. Soutěžící trefuje střídavě levou a pravou rukou levý a pravý cíl. Celkem 10 ran, 5 levá + 5 pravá, za každý trefený cíl správným zásahem je 1 bod, maximální počet 10 bodů.

Horizontální a vertikální chyty

Na kříži ze dvou kulatých trámů o průměru 10cm vysokém 2, 5 metru a širokém 1.2 metru jsou čtyři

15 cm široké pruhy. Ve vertikální poloze dole 60 cm nad zemí a nahoře ve výšce 2 metru, horizontální břevno 10cm od krajů. 1 omotávka na každé označené místo na horizontálním i vertikálním břevnu vpravo a vlevo, nahoře a dole. 2 body za omotávku, maximální počet 8 bodů.

Kyvná pistole

Na kyvadle umístěném na šibenici je upevněna natažená pistole. Soutěžící trefuje spoušť kývající se pistole. Jeden pokus, jeden zásah jeden

Železný oř

Na dráze dlouhé 30 metrů ve vzdálenosti 10 metrů za sebou jsou umístěny 3 nafouknuté balónek, které soutěžící musí prasknout prasknutím biče při jízdě na klasickém dobovém kole. Není možno se vracet, jednou minutý balónek zůstává. Vše v jedné kompaktní plynulé jízdě. Jeden trefený balónek je 3 body, nejvyšší možný počet bodů je 9.

Kuželky - Šachovnice

Na dvacet cm vysokém podstavci je šachovnice o rozměrech 50 x 50 cm a v jejich rozích stojí 10 cm vysoké dřevěné figury o průměru 5 cm. Ve středu šachovnice stojí dřevěná figura „král“ o výšce 15 cm a průměru 5 cm. Vzdálenost 3 m, 5 ran na 5 „kuželek“. Shození prostřední kuželky první ranou je za 3 body, ostatní jsou po 1 bodě. Tedy max. 7 bodů. Shození více než jedné kuželky se neboduje a tyto se nestaví zpět.

Dále se trefují různé terče na rychlost - takzvaná **RYCHLOSTŘELBA**. Což znamená co nejrychleji trefit připravené terče tak, jak se po mě chce.

Rychlostřelba na patrony

Nábojnice (10 ks) poskládané na kladině ve výšce 120 cm vzdálené 15 cm od sebe. Počet ran není omezen, časový limit je 10 vteřin. Terče se musí trefovat postupně z předem určené strany. Jedna nábojnice jeden bod, max. 10 bodů.

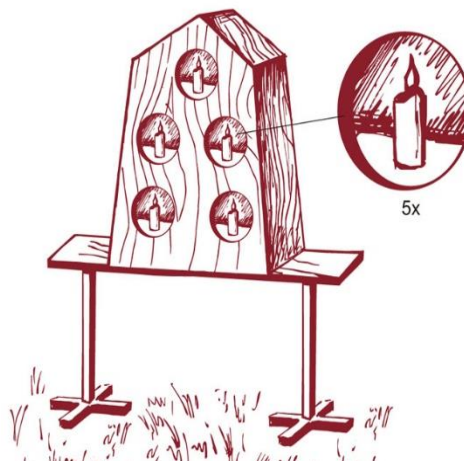
„Kelímky“

Na pěti svislých tyčích je v různé výšce umístěn z každé strany plastový nebo polystyrenový kelímek o délce 15 cm. Tyče jsou od sebe vzdáleny 1,5 m. Úkolem soutěžícího je v co nejkratší době kelímky trefit tak, aby se z nich odlomil viditelný kousek. Na každý kelímek jsou pouze dvě rány. Pokud není kelímek trefen, připočítá se soutěžícímu pět vteřin k celkovému času. Soutěžící je diskvalifikován za přešlap mety vzdálené 2,5 m od cíle. Dle dosažených časů jsou soutěžícím přiděleny body, které se započítávají do celkového výsledku.

„Zorro“ - zhasínání svíček

V určené vzdálenosti je za zástěnou s otvory upevněno do trojúhelníku 5 svíček. Soutěžící má 5 prásků na zhasnutí tří libovolných svíček umístěných za otvory pravou nebo levou rukou, kterou si předem zvolí, aniž by je shodil nebo zasáhl. Pět prásků má poté druhou rukou, kterou předtím nepoužíval. Za zhasnutí svíčky je 5 bodů, maximum 25 bodů.

Poslední část, v které se soutěží, je zaměřena na **TECHNIKU S JEDNÍM BIČEM**. Deset rozličných druhů prásků, každá technika je zakončena slyšitelným prásknutím – výstřelem biče. Volný styl a techniku s jedním bičem hodnotí odborná porota.

V rámci různých kombinací a propočtů bodů soutěžící bičaři postoupí do užšího finále, která je zaměřena na **VOLNOU SHOW** s hudbou i bez ní v maximální délce 10 minut. Vše hodnotí taktéž odborná porota.

To jsou ty klasické soutěže.

Pak tu máme akce, setkání, kde se také tak trochu soutěží a účastníci do poslední chvíle nevědí, co je čeká. Ať už to jsou netradiční soutěže s různými druhy bičů na červnovém setkání bičařů a bičařek **PRÁSK** v režii spolku Keltoviny či Československý bičařský trail inspirovaný maďarskými soutěžemi, který připravuje tým George and Steve westmen's show na velikonočním setkání na Šiklově mlýně.

Učitelé – díl druhý

*Pohádku připravila Martina Kovářová
Vlastní autorská tvorba redaktorky*

Nejdříve si prohlédla všech pět čarodějů od hlavy až k patě a něco si zapsala do notýsku. Potom procházeli chaloupku a moc přijatelně se netvářili. Hrombura dokonce otevřel skříň a vysypalo se na něj nádobí i se zbytky jídla. Další čaroděj nakukoval pod postele a nestačil se divit. Všude samá ponožka, nepořádek, zbytky od večere, kádinky s lektvary a poházené čarodějné knihy. Někteřým dokonce chybělo několik listů. Hrombura opět něco zapsal do notýsku. Po celou dobu prohlídky celá čarodějnická komise mlčela. To našich pět čarodějů více znejistilo.

„Tak!“ pravil Hrombura se vztyčeným prstem.

„Oblečení sice nic moc, ale aspoň nemáte na hlavě ponožky jako posledně. Co se týče pořádku v chaloupce, to snad komentovat ani nemohu. Příště ať se tato situace neopakuje.“ Potom tiše odešli.

Čarodějové zůstali stát a byli docela v šoku.

„To přišli jen zkontrolovat pořádek?“ divil se Šmudlilín a Knihomír hnedka dodal. „Nooooo ještě že tak, kdyby nás zkoušeli z kouzel to by byla katastrofa.“

Třeskumír přikývl a Jeňoule a Lad'oule začali přemýšlet.

„Musíme v chaloupce uklidit, ale když říkám uklidit, myslím opravdu uklidit a ne naházet věci do skříní a pod postel. Potom bychom si měli taky vyprat oblečení. Jsme všichni špinaví a už i dost zapácháme. No a potom posbíráme všechny knihy a začneme s opravdovým čarováním.“

Jak řekli tak se i stalo. Chaloupka se večer skoro blýskala čistotou. Před chaloupkou vyselo pět čarodějnických obleků a plášťů a na stole voněla čerstvá večeře.

„Zítra začneme s čarováním.“ rozhodl Lad'oule a dali se do jídla.

Ráno všichni brzo vstali a dali se do práce.

Dokonce i naši tři propadlíci se činili. Pročítali knihy, zkoušeli si zaříkání a chystali si recepty na lektvary. V tom někdo opět zaklepal. A to neuvěříte kdo stál před chaloupkou. Přesně tak! Byla to opět čarodějnická komise.

„Co tu zase dělají, vždyť tu byli včera, to jako budou od teď chodit každý den až do konce prázdnin?“ šeptal Šmudlilín. Ostatní jen mlčky krčili rameny. Hrombura si čaroděje opět prohlédl, něco si zapsal do notýsku a šel obhlédnout chaloupku. Ozývalo se jen mumlání, šeptání a přikyvování.

„No, koukám, že dovedete překvapit.“ pravil jeden z čarodějné komise.

A Hrombura se dal do zkoušení.

„První půjde Šmudlilín a předvede nám, jaké se naučil lektvary.“

Šmudlilín jen zakoulel očima a dal se do příprav. Docela se bál zeptat, který lektvar má vyrobit. A když čarodějná komise řekla, že to nechají na něm, trochu si oddychl. Připravil si kádinku a začal do ní dávat přísady. 2 komáří nožky, 3 stonožky, 1 bodlák, 5 šípků, 10 kapek rosy, 2 chlupy z veverka, netopýří křídélko a 1 hadí a potom vše zamíchal. A pak už jen doufal, že se vše povede jak má.

„Tak nám ukaž milý Šmudlilíne, co za lektvar si nám připravil.“ řekl Hrombura a už byl docela zvědavý.

„Připravil jsem lektvar proměn, prosím.“ zašeptal.

„Hmmm velice odvážné takto na začátek, inu ukaž.“ Šmudlilín zamíchal lektvar a řekl. „Míchám, míchám lektvar, je tu čas na změny. Netopýr, bodlák, veverka chlup, ukažte se proměny.“ Máchl hůlkou a začaly se dít věci. Hromburovi narostly parohy a zbývajícím čarodějům křídla.

Začali se všichni vznášet po chaloupce a jelikož jim to moc nešlo, tak se občas někdo napíchl na Hromburovy parohy. Šmudlilín se držel za hlavu a neustále opakoval zaříkadlo znova a znova, chvíli byli všichni za motýly, potom za jablka a nakonec za chodící muchomůrky. Když lektvar vyprchal a všem se vrátila podoba, čekal Šmudlilín co na to asi řekne komise. Ta se chvíli radila a potom Hrombura promluvil.

„Musím říci, že to bylo docela zmatené, ale svůj účel to vlastně splnilo a chvílemi to bylo i zábavné. A teď se nám ukaž ty Knihomíre. Uvař nějaký kouzelný nápoj v kotlíku.“

Knihomír se zamyslel a dal se do toho. Nejdříve si v ohništi rozdělal oheň a připravil kotlík. Byl tak nervózní, že o něj dvakrát zakopl a jednou na sebe kotlík převrátil.

Komise koulela očima, ale nechala ho dělat svou práci. Když se zadařilo kotlík připravit začal do něj házet přísady. Chlupy z veverka, křídélko z netopýra, hadí sliz, rybí šupiny, hrstka jahod a hrstka borůvek, rybí kostička, klobáska pro masovou vůni i chuť, hadí jed a na konec vhodil krysí ocásek. Lektvar začal bublat a voněl celou chaloupkou i lesem. Když ho nalil do pohárku, podal ho komisi.

Ta si jej nejdříve prohlédla, poté očuchala a nakonec se rozhodla ochutnat. Byl to nápoj legrace. A tak se dala celá komise do smíchu a vyprávěli si vtíp za vtípem. Hrombura dokonce začal tancovat na hlavě. A ostatní dva čarodějové poskakovali po chaloupce po jedné noze a dělali si ze všech vtípky. Nakonec si Hrombura místo klobouku posadil na hlavu květináč a dělal, že je kytka. Když nápoj vypršel stála celá rozjařená komise uprostřed chaloupky. Upravili se něco si zamumlali a poprosili Třeskumíra, ať dokáže, co umí on.

Třeskumír se rozhodl pro zaklínadlo. Lektvary mu moc nešly a trochu se toho obával. Komise souhlasila a tak mohl začít. Nebylo to jednoduché, bez knih, takto z paměti, ale doufal, že ho něco napadne. Vzal si hůlku a dal se do kouzlení. „Hrombura, brombura, staré bačkory, mlýnek a borůvka, komáří nožka, ať je z Jeňoula stonožka.“ Máchl hůlkou, ukázal na čaroděje a v tu chvíli tu byla veliká stonožka. Hrombura tleskal, že je to naprosto velkolepé. V tom začala stonožka okusovat stůl, potom postel a nakonec chtěla pokoušet i samotného Hromburu. „Dost, dost!“ křičel Hrombura a hned vše uvedl do původního stavu. Housenka zmizela a byl tu zase Jeňoule.

Komise vyšla před chaloupku, chvíli se radila a poté se vrátila opět dovnitř. Všichni byli nervózní a netrpěliví, jak při zkoušce obstáli.

„No.“ povídá Hrombura. „Závěrečná zkouška to sice ještě nebyla, ale musím říct, že je tu obrovské zlepšení a byli jsme spokojeni. Ano, byly chvílky, kdy jsme přemýšleli, zda se nám spíše neposmíváte, jak vás pět má vždy ve zvyku, ale nakonec vlastně kouzla svůj účel splnila. Jeňoule, Laďoule, gratulujeme asi nebudete tak špatní učitelé, jak se na začátku zdálo. No a vy tři se dále připravujte, konec prázdnin je tu za chvíli a to už Vás potom čekají opravdové zkoušky. Mějte se a pilně studujte.“

Komise se uklonila a odešla.

Všech pět čarodějů chvíli stálo, koukalo do zdi a pak jim to došlo. Vždyť to nakonec zvládli. „Hurááááááááááááááááááááá, zvládli jsme tooooooo. Hurááááááááááááááááááááá!!!“ Ozývalo se chaloupkou až do večera.....

Australští Vombati

Článek připravila Jana Šašková
Vlastní autorská tvorba redaktorky

Jsem si jistá, že kdybychom tohoto australského vačnatce viděli pouze na obrázku, téměř nikoho by nenapadlo, o jak výjimečné zvíře se jedná. Kromě toho si myslím, že málokdo by zkoumal jeho exkrementy, aby onu zajímavost našel. Právě tam by ale uspěl.

Vombati jsou jediná známá zvířata, která vylučují exkrementy ve tvaru kostiček. Svými výměšky si totiž značují teritoria, takže potřebují, aby se nikam neodkutálely a zůstaly přesně tam, kde je nechali.

Už jsem zmínila, že jsou vombati vačnatci. Jejich vak ale není stejný, jako si ho představíme třeba u klokanů. Mají ho totiž obráceně, tedy otvorem k zadním nohám. I to má samozřejmě svůj důvod. Jelikož vombati žijí v norách a kopou si rozsáhlé podzemní chodby, do normálně natočeného vaku by jim padala hlína. Navíc se pohybují výhradně po čtyřech, takže mládě nemusí být hlavou dolů, ani se bát, že z vaku vypadne. Tuhle taktiku zvolili také například tasmánské čerty, kteří mají vak otočený stejně, jako vombati. Zajímavý je také jeho způsob obrany. Pokud se do jeho nory snaží dostat vetřelec, mačká ho vombat ke stěně svým mohutným pozadím. Dokáže doslova rozdrtit zadkem například lišku. Byly ovšem pozorovány případy, kdy vombati nechali cizí zvíře schovat se před požárem v jejich noře.

Jako jedni z mála australských zvířat jsou vombati aktivní také v zimě. Často jsou spatřeni, jak se na sněhu vyhřívají na sluníčku. Oproti tomu snášejí hůř horko. Při parných letních dnech proto ulehají k takzvanému letnímu spánku.

Aktivní jsou vombati většinou v noci. Tou dobou vylézají ze svých nor a vydávají se na pastvu. Ač se to může zdát zvláštní, jelikož je vombat podobný třeba medvědům, jde o býložravce, živícího se převážně trávou, ale také hlízkami a kořínky.

Limonádový Joe aneb Koňská opera

Článek připravila Pavla Štullová

Informace čerpány z internetových stránek prosvet.cz

Limonádový Joe, jeden z nejslavnějších filmů české kinematografie, oslavuje 60 let od svého premiérového uvedení do kin. Tento legendární mstitel bezpráví se stal ikonou díky svému nezaměnitelnému charakteru a nezapomenutelným scénám plným humoru a vynalézavosti. Přestože byl Joe původně zamýšlen jako postava z povídek, jeho popularita se rozrostla až díky filmové adaptaci režiséra Oldřicha Lipského.

Vznik Joeovy legendy

Tvůrcem příběhů Limonádového Joa je Jiří Brdečka, novinář, spisovatel a scenárista. Inspirací pro tuto postavu byly příběhy Divokého západu, které Brdečka fascinovaly. Jeho povídky o ideálním westernovém hrdinovi začal vydávat na pokračování v časopise Ahoj na neděli v letech 1939–1940.

Zanedlouho se Limonádový Joe dostal na divadelní jeviště díky svému obrovskému úspěchu. Nicméně skutečnou slávu a nezapomenutelnost Joeovi přinesl až režisér Oldřich Lipský, který ho v roce **1964** přenesl na filmové plátno. Snímek Limonádový Joe aneb Koňská opera se stal jedním z nejúspěšnějších filmů české kinematografie.

Hvězdné obsazení

Ve filmu Limonádový Joe aneb Koňská opera září na plátně Karel Fiala v titulní roli Limonádového Joa. V dalších rolích se objevují také Olga Schoberová a Josef Hlinomaz. Toto obsazení se stalo ikonickým a přímo spojeným s postavami, které ztvárnili.

Původně se uvažovalo o obsazení hlavní role Karla Gotta. Bohužel v době natáčení měl Karel Gott domluvené angažmá v Německu a do filmu se tak dostal pouze prostřednictvím nazpívané ústřední písně Goodbye. Toto rozhodnutí však nakonec přineslo štěstí Karlu Fialovi, který ztvárnil Limonádového Joa a stal se nepřekonatelným.

Dalším kandidátem na hlavní roli byl Jiří Kodet, který již měl scénář, a dokonce absolvoval první zkoušku. Nakonec se však roli nepřijal kvůli rozhodnutí jeho matky Jiřiny Steimarové. Byla to právě ona, která doporučila Karla Fialu režisérovi Lipskému a scenáristovi Brdečkovi. Tímto rozhodnutím se život Karla Fialy změnil a stal se nezapomenutelnou součástí české filmové historie.

Skutečné bitky a dobrodružství na plátně

Film byl plný akčních scén a soubojů. Aby byly tyto scény co nejautentičtější, museli se tvůrci spoléhat na profesionální kaskadéry. V té době však neexistovalo kaskadérské sdružení v Československu, a tak se hledali silní a odvážní jedinci mezi vrcholovými sportovci.

Celkem se na natáčení podílelo 35 kaskadérů, kteří se neštíteli žádného nebezpečí. Výsledkem byly skutečné bitky a dobrodružství na plátně, které diváci obdivovali.

Fenomenální úspěch a nesmazatelná stopa

Film Limonádový Joe aneb Koňská opera se stal fenoménem nejen v Československu, ale i v zahraničí. Přitáhl neuvěřitelných 4 556 352 diváků, což je nesrovnatelné s dnešními návštěvnostmi kin. Tento úspěch přinesl Limonádovému Joemu stálou popularitu a dodnes se film těší velkému zájmu diváků.

Limonádový Joe se stal kultovní postavou české kinematografie a symbolizuje jedinečný a nezaměnitelný humor. Jeho dobrodružství na Divokém západě, plná akce, komedie a vynalézavosti, zaujala srdce diváků po celé generace. Joe je prostě legendou, která nikdy nevybledne.

Požár u pana doktora (Hořice v Podkrkonoší)

V dobách, kdy bylo podkrkonošské městečko zváno Vlkovinec, bylo postaveno celé ze dřeva a středem náměstí ještě vedla strouha, žil v tom městě pan doktor Cé. By moudrý a študovaný a sídlil nad náměstím. Neobvyklé jméno nikdo nekomentoval, neboť dotyčný byl dobrým lékařem a věhlasným odborníkem na slovo vzatým. Léčba se mu dařila a pacienti si nestěžovali, neboť byl vlídný a lidumilný. Jen občas se vtipkovalo, že pan doktor Cé předepíše vitamín B₆, až uděláte Á a podobně. To však doktorovi nemohlo vadit, byl na svoje jméno pyšný, neboť si svým uměním léčit vydobyl respekt všech místních obyvatel a každý smekl, jen ho v dálce viděl. Nakonec dobrý humor k dobrému zdraví patří, proto se dr. Cé s nikým neškorpil a občas si sám zavtipkoval o vitamínu Cé, čímž myslel dobrou pohodu ve společnosti s jeho osobou.

Byl to vážený občan a oblíbený společník. Ordinoval doma a ošetřoval všechny a se vším, vyléčil chudákovi podvýživu, stejně jako boháčovi přežrání, dítěti spalničky a staříkovi zákal. Mladým dívkám ordinoval slušně, stejně jako mládencům. Zkoušel léčit i smrtelné choroby a jak měl chvíli volnou, pitval a zkoumal a objevoval a zapisoval. Při jedné pitvě tuberáka se však nepozorně řízl skalpelem do ruky. Nemilá událost, kontaminovaný nástroj snadno zapříčiní piemii neboli otravu krve. Doktor zaklel na smolný den a řádně ranku desinfikoval. Nebyl to však konec jeho smůly, neboť po chvíli dumání se rozhodl vypálit ještě defekt železem, aby si byl jistý, že svou krev neotrávil. Jen tak pro jistotu, neboť po desinfekci už by si mohl leda tak uříznout prst, aby s tím něco udělal. Dal nažhavit dva dráty, a jak spěchal, aby desinfekci dokončil, převrhl lihový kahan na stůl plný papírů.

Kniha zákazníků vzplála jako fagule a od ní chytl lakovaný stůl. Varovné hučení plamenů šeptalo rčení o špatném pánu a pekelné chechtání plamenů tetelilo vzduch horkým dechem. To se ještě pan doktor Cé pokoušel hasit, ale černý dým ho nenechal uniknout, a otrava oxidem dusným na sebe nedala čekat. Zhroutil se, upadl do bezvědomí a oheň jeho tělo strávil.

Požár zaznamenal až podomek, když už se nedal zastavit. „Hoří Cé,“ zaječel. „Hoří Cé, hoří Cé!!“, křičel a rozběhl se na náměstí, kde s tímto pokřikem vyburcoval obyvatelstvo k protipožární akci, ale již bylo pozdě. Oheň se rozšířil do dřevěného města a požár dosáhl obludných rozměrů. To už se burcovalo po celém kraji s pokřikem Hořice! Lidová brannost tehdy ještě nedosahovala takových rozměrů, a žádní hasiči neexistovali, a tak většina náměstí lehla popelem. Na památku této nešťastné události se obec začala zvat Hořice.

/Lidová povídačka o vzniku názvu města Hořice, které má ve skutečnosti geomorfologický původ (Hořice = malé hory). Požár dřevěného města zapříčinilo nevhodné topení v jednom z domů. Piemie je starší název pro „otravu krve“, neboli přenos infekční choroby otevřenou ranou. V dobách, kdy nebylo známé infekční šíření chorob, se jím běžně označovala široká škála onemocnění. Neobvyklé rodinné příjmení Cé je v Hořicích doložené. Název Vlkovinec je smyšlený. /

O Chodovi v Chodovicích

(Chodovice, Obora)

Vedle vísky víska druhá
k té se váže pověst jiná
Holovous jak svého druha
pozval tam co louka stinná

Jeho druh byl statný Chod
honitba mu přišla vhod
na vysokou střílí z kuše
plesá jeho divá duše
za zvěří se žene s kopím
Holovous to nepochopí
nechá druha - sám ať loví
když už lovu tolik hoví

rozdělí se v pustém lese
Chod jak blázen chce se bít
kance skolit - trofej mít

Tak se stalo že sám jeden
běžel kam mu utek jelen
v houští ztuh a nemoh hnout se
vidí svini na palouce
podsvinčátka kolem ní
Chode! jen se nepohni

Choda touha ale žene
v ruce kopí napřažené
zaryčí - pak vrhne skvěle
bachyně však cukla čelem

zaskřípal zvuk kovu kostrou
ratiště se zlomí o strom
z boku zvěře krev se barví
prasnice už šílí strachem

bolestí a boje pachem
vrhá se na bod ten tmavý
v zorném poli co se staví

Chod pak tvář svou orlí zkřivil
viděl kterak trefit chybil
tesák ještě chytit stačil
pak mu život před očima kvačil

Prasnice v něj narazila
ocel o kel zařinčela
po mordě jí chodec sek
sám však celý neutek
žebra tlačí se mu v plíce
bolest bodá do pravice
kel mu prošel přes tvář levou
oko vzal - i naděj s sebou

Zuřící zvěř sotva po dvou sázích
běhu mocnou ranou Choda k zemi srazí
dupe ryje hází bije hlavou
dokoná smrt jistou
krvavou a pravou

Zab či budeš zabit - tak to v světě chodí
osud jen si ironicky další mincí hodí

Muž pro muže pláče - Holovous se rmoutí
kterak nechal druha bídne zahynouti
aby nezapomněl statečného chodce
aby nezapomněl na svou chybu více
pojmenoval blízkou vísku Chodovice.

/Sepsáno podle místní lidové pověsti. Název Chodovice pravděpodobně souvisí se strážnou funkcí místního hradiště, jehož historie sahá prokazatelně do doby hradištní (cca šesté až desáté století našeho letopočtu), podle nejnovějších archeologických výzkumů na blízké lokalitě sahá osídlení do starší doby bronzové. Výraz Chod jako strážný hranice je mnohem pozdějšího původu. /

Co vše dokáže honácký bič?
Jak se práskalo kočárovým bičem?
Kdy bič roztočil poprvé dětskou káču?
Kolik ran snese člověk devíticásou kočkou?

To vše a mnohem víc se dozvíte v programu

Vypráskaná historie

Pasti okolo nás

PŘI SVÝCH BĚŽNÝCH ČINNOSTECH BOHUŽEL ČASTO NEÚMYSLNĚ VYTVÁŘÍME PRO ZVÍŘATA SMRTÍCI PASTI.

PASTMI JSOU VÝKOPY NA STAVBÁCH, SKRUŽE, BAZÉNY A NÁDOBY NA VODU, ZE KTERÝCH ZVÍŘATA NEMAJÍ ÚNIKU.

PRO SOVY A JINÉ PTÁKY BÝVÁ SMRTELNÝ PÁD DO KOMÍNA ČI KOLMO STOJÍCÍ TRUBKY.

VELKÉ PROSKLENÉ PLOCHY BUDOV, AUTOBUSOVÝCH ZASTÁVEK I OBYČEJNÁ OKNA JSOU NEBEZPEČNÉ PRO LETÍCÍ PTÁKY, PROTOŽE ONI SKLO NEVIDÍ.

Jak je odstranit

NA VELKÉ PLOCHY POUŽIT SKLA S OCHRANNOU VRSTVOU, KTERÁ PRO PTÁKY NEODRÁŽÍ OKOLÍ.

V OKNECH POMŮŽOU ZÁVĚSY, ŽALUZIE NEBO TŘEBA KVĚTINY A RŮZNÉ DEKORACE, KTERÉ PLOCHU OKNA PRO PTÁKY ZVIDITELNÍ. DAJÍ SE KOUPIŤ TAKÉ RŮZNÉ POLEPY Z MATERIÁLŮ, KTERÉ JSOU PRO LIDSKÉ OKO NENÁPADNÉ, ALE PTÁCI JE VIDÍ.

BAZÉNY, SKRUŽE, SUDY A DALŠÍ NÁDOBY NA VODU PŘESTANOU BÝT PASTMI, KDYŽ JE BUDEME DŮSLEDNĚ ZAKRÝVAT.

DO VĚTŠÍCH VÝKOPŮ A JAM, KTERÉ SE ZAKRÝT NEDAJÍ, JE DOBRÉ POLOŽIT PRKNO, PO KTERÉM SE ZVÍŘE MŮŽE DOSTAT VEN.

PÁDŮM PTÁKŮ DO KOMÍNA ZABRÁNÍ STŘÍŠKA, KOLMO STOJÍCÍ TRUBKY SPOLEHLIVĚ ZABEZPEČÍME DRÁTĚNÝM PLETIVEM.

A PAK BYCH TU MĚL JEDEN TIP, JAK PASTI VŮBEC NEVYTVÁŘET: NEODHAZUJTE NIKDE RYBÁŘSKÉ VLASCE A JINÁ SYNTETICKÁ VLÁKNA, DO KTERÝCH BY SE ZVÍŘATA A PTÁCI MOHLI ZAMOTAT!

Zimní Expedice Zlomnoha V.- 28.-29.1.2023

Článek připravil Vojtěch „Bobr“ Srb
Zpracováno z cest a vlastních zážitků autora

Zimní expedice Zlomnoha V. dopadla výborně, ale pěkně od začátku. Jelikož jsem měl boreliózu, nemohl jsem se zúčastnit ani pochodu Tříkrálové Okoře. Byl to pro mě první výlet. Potřeboval jsem si s Cíbou pár věcí vyříkat. Vloni jsem myslel, že uděláme pokračování v Jižních Čechách na Strakonicko, ale na Cíbovo přání jsme to změnili na Berounsko, které nemá tak prolezlé. Přesto se tu třeba pro mě najde pár věcí, které neznám a zároveň získáme titul Zmrzlý Bobr II. stupně. Ještě v pátek probíhala volba prezidenta.

Měli jsme se setkat nejdříve v Berouně a pak v Lochovicích. Měl jsem trochu obavu, zda přes Brdy projedu bez ztráty kytičky, ale nakonec to byla pohoda. Větší problémy byly na nové propojce mezi dálnicí Příbramí a Miroticemi. Vyrázil jsem v 8.00 se zastávkou na pumpě. Projížděl jsem okolo zámků v **Čimelicích, Krsicích, Dolních Nereztcích, Trhových Dušníkú** a první čůrpauza byla v **Hluboši**. Hned jsem vyfotil zasněžený zámek. Cíba psal, že je v **Lochovicích**. Dorazil jsem k Coopu a píše, že tu jsem též. Cíba mě nevidí? No, protože je na parkovišti u zámku? Když zaparkuji Ferdu vedle Síd'áka, Cíba si klidně fotí zámek a nepočká na mě?! Vzal jsem si kvůli Cíbovi maskáče, co máme stejné a on má výbavu jak na hory? Přeházíme si věci do Síd'áka. Nejdříve bereme zámek a hradiště, které mi chybí. Z fotek a půdorysu vím, že měl 3 valy. Přejdeme most přes potok a už je kopec pěkně vidět. Stoupáme bokem na hradiště příjemnou cestou. Protože je posekáno, plocha hradiště je pěkně čitelná, dokonce i místa zaoraných valů. Po fotce se vracíme zpět k zámku. Tady na nádvoří potkáváme takovou divnou ženskou. Vylezla z ní majitelka zámku. Už se bála, že jsme památkáři. Cíba jí požádal o nahlédnutí na nádvoří, které bylo krásně opravenou i novou fasádu. Prý nás pustí, pokud jsme volili Pavla. Cha. Tak to jsme splnili oba dva. Fotku mám dát jen do kroniky. Připomnělo mi to Křinec v Českém Ráji. Baba zjišťovala, zda máme průkazku Spolku Volfštejna. Pak jsme se představili. Měla asi nějakého rakušáka. Má německé jméno.

Konečně už jedeme dál. Celá reže byla v rukou Cíby. Nechtěl jsem mu do toho zasahovat. Připravil výlet moc pěkně. Jako první bereme hrádek **Libomyšl**. Parkujeme hned pod kopcem. Mám Vojtíkovy policajtské kanady, a tak se mi leze do kopce dobře. Uděláme si první společné foto u podepřeného stromu trubkou. Pak dumáme, jak byl hrádek rozložen. Díky nulové vegetaci je hrádek pěkně vidět.

Další tvrz je v **Želkovicích**. Byl jsem tu s Mamuchou a celý dvůr si fotil přes rybník. Nyní tedy přicházíme až přímo k němu. Za zdí na nás kouká černý koník. Děláme foto skrz stáj. Dál se už neodvažujeme.

Další je hrádek **Starý zámek**. Měl by se jmenovat u Libomyšle. Bohužel je celý vytěžený lomem jako skořápka vajíčka. Pokud se nepletu, tak měl poměrně velké dřevěné předhradí s náznaky srubů a mělkých příkopů. Fotíme i drobné reliktky. Přecházíme potok po takové vratké lávce. Vzpomenu si na Camp Šoltys. Tam jsme také lezli přes potok a měli klacek jako oporu. Tu si ostatně Cíba vzal na zpáteční cestě. Já si meu boty v potoce od bahna.

Máme cestu přes kopec, kde je zajímavý kostel se zvoničkou v **Borku**. Je odtud i pohled na Koněpruské jeskyně s kopcem **Kobyla**. Tam by se také dobře spalo. Máme 2 zámky, které jsme s Mamuchou absolvovali a sice **Suchomasty** (důchoďák) a **Tmaň**. Celý dvůr opravují a dávají mu novou střechu. Z původní tvrže zbyly zdi a krásný portál, ale ten neuvidíme. Pouze oknem zajímavou zalomenou chodbu. Za zámkem jsou ohromné haldy bordelu a rumu. Jinak se nikam už nemůže. Začínáme mít hlad. Bereme tvrz v **Popovice**. Nedá se pořádně odnikud vyfotit ani z kolejiště. Jdu drze do dvora a fotím tvrz nejbliž jak to jde.

Poslední je zámek v **Králově Dvoře**. Ten se moc nezměnil. Dnes je ale zavřený kvůli opravě střech. Je tu normálně knihovna. Nejkrásnější je zachovalý renesanční portál. S erby Lobkovic a manželkou Kolovratovou. Jestli obnoví renesanční sgrafito, tak bude zámek opravdu moc hezký. Cíba mi ukazuje jediný rozdělený park dálnicí v republice. Jelikož je vše všude zavřeno a vaří až **Berouně**, necháme Síd'áka u hradeb na parkovišti. Na náměstí fotím měšťanský dům pánů z Jenštejna. Najíme se v Restauraci Český dvůr. Udělali jsme dobře. Sice tu neplatí karta, ale to nevadí. Vaří výborně. Dám si speciální pivo, oba gulášovku, Cíba řízek a já králičí stehno s br. knedlíky a špenátem. Jako třešničku na dortu jsem si dal Vídeň s dortem Oreo, který jsem si vybral v cukrárně!

Notně posilnění jedeme do druhé fáze výletu. Musíme stihnout ještě za světla dojet na Plešivec, kde spíme. Bereme hrad **Košík** nad Neumětely. Byl menší než Starý hrádek, ale stejně vydlabaný jako vajíčko. U výškového sloupu jsem našel papírovou tašku se dřevem! Nacpal jsem si klacky do kapes a díky tomu jsme si mohli udělat buřty na ohni. Sjíždíme tedy do **Neuměteli**, kde má hrob Šemík. Parkujeme u rybníka. Tady je poměrně zachovalé tvrziště ze 3 stran s vodním příkopem. Dělali tu vykopávky a našli dvouprostorovou budovu. Dnes je vidět jen stěží. Je zde jiná barva povrchu. Obcházíme tvrziště zprava. Je tu taková strouha od potoka, přes kterou je lávka. Na okraji objevuje Cíba, že tu jsou Bobři! Tak musíme přichystat společné foto, jak koušeme strom pro Bobry. Zpět jdeme druhou stranou přes pole. Pěkně zabahnění si omýváme boty v rybníce za asistence labuťáka, opření o sochu lišky s liščaty.

Už máme poslední věc a sice **Chlumec u Osova**. Keltské čtvercové hradiště. To neznám. Z auta fotím zámek v **Osově** a pak už jdeme od nádraží po polňačce. Lezu do každé zamrzlé louže. Hradiště je takový zelený ostrůvek v poli. Volá Laskonka, že vyhrál Pavel. Tak tento rok snad nebude tak hrozný.

Už musíme jet na spaní na **Plešivec** u Jinců. Cíba mě trochu překvapil, že zastavil v lese? Ale nakonec to byla super cesta po asfaltce a né taková kláda, jako jsme minule šli s Mrkavcem. Bylo tu plno aut. Je tu snadná cesta k viklanu a nahoru na hradiště k vrcholu. Bereme bágly, a ještě se napijeme. Děsně to klouže. Cíba sotva dýchá. Tu cestu s Mrkavcem by nedal. I tak jsme toho měli plný kecky. Proti nám šlo plno lidí. Konečně jsme nahoře. Čertovy varhany byly najednou úplně jiné. Takové zadumanější. Byl tu krásný rozhled do kraje. Vrchol byl 674 m. n. m. scházíme dolů do Čertovy zahrádky (lom) kde budeme spát. Cesta dolů je spíše pro kamzíky. Hodil jsem prdel. Konečně je utrpení konec. Nikdo tu není, a tak se můžeme rozhodnout kde budeme spát. Cíbovi se moc líbí ten kozí chlívek, ale tam jsme s Mrkavcem minule spali. Mě se zase líbí místo kousek pod plání v takovém dolíku, s výhledem do kraje. Už téměř za tmy stavím spojenou celtu cvoky a vypnutou kolíky. Cíba si myslel, že bude zmrzlá země, ale šlo to. Když byly pelíšky připravené jdeme udělat letošní **1. Bobří oheň**. Cíba pověsil Bobří vlajku. Nebýt dřeva z Košíku, tak ten oheň ani nerozdělám. Dřevo kolem bylo mokré. Naštěstí jsem objevil smrček a otrhal mu všechny dolní větve. Měli jsme každý 2 buřty a své pivo. Chutnalo to dobře. Pak jsme si s Cíbou vyříkali nějaká nedorozumění. Až přestane Cíba jezdit, tak Bobří skončí.

Jdeme spát. Měl jsem celtu rovnou na sněhu a po karita'ce jsem klouzal sem a tam. Nemohl jsem si zahřát dlouho nohy. Už je - 6* C. Chci být tvrd'ák a vydržet to. Když to nepůjde přijdu za Cíbou do chlívku. Doufám, že nad námi bdí duch Brd Florián. Ve ¾ na 12 jsem šel na WC. Rozklepalo mě to jako ratlíka. Než jsem zklidnil tep, chvíli to trvalo. Měl jsem téměř vybitý mobil. Mobil ukazoval k ránu - 8°C. Musel jsem ho vypnout. Zapnu ho až ráno. Zima mi už nebyla.

Ráno jsem se vzbudil v 7.00 a šel ven. Oblékl jsem se a vyfotil mé spaní (splihlá celta). Byla kosa jako kráva. Vůbec jsem si nemohl sbalit. Ruce byly celé červené. Pak jsem vzbudil Cíbu v chlívku a udělal foto. V noci si Cíba musel vzít svetr. Jdeme si udělat snídani. Líh nechce hořet. Zapaloval jsem ho na 3x. Voda v české čutoře byla zmrzlá! Otočil jsem felinu vzhůru nohama a snad rozmrzne. S Cíbou jdeme na průzkum okolí. Našel jsem si asi nejlépe chráněné místo na spaní. Byly tu kozí chlívky bez střech. Plno ohnišť a zamrzlá studánka. Cíba mi udělal foto snídaně. Když jsme sbalili, Cíba najde trochu lepší cestu vzhůru. No také nic moc. Klouže mi to. U odpočívadla u **Čertových varhan**, Cíba zmizel ... Byl tu otec a dva synové. Vyfotil jsem seshora Jince. Pak ještě foto rodině a jdu ukázat Cíbovi **Floriánovu svatyni**. Zapisujeme se do knihy návštěv. Včera tu někdo byl. Možná ty, co jsme potkali. Cíba mi chce ukázat valy hradiště a možná i skalní útvar Klobouk. Tak ten jsme nenašli. Byly tu podobné skály, jako Krkavčí skály. Vracíme se zpět. A Cíba našel cestu do lomu. Po asfaltce tedy klesáme dolů. Klouže to ale jako kráva. Proti nám jde chlap s kolem. Raději krosneme zatáčky lesem. U rodiny s kočárkem to nevydržím a musím je obdivovat, že to risknou. Konečně jsme dole u auta. Napijeme se a plánujeme dnešní výlet.

První **Ostrý**. Naštěstí si to dobře pamatuji, a tak nemusíme dlouho hledat kudy jet, kde zastavit a kudy jít. Po cestě si povídáme. Tak to pěkně ubíhá. Hrádek je takový buď jako nedodělaný, nebo měl malé předhradí? Vlastní hrad už byla motte. Dalo by se tu spát. Obejdeme hrádek příkopem. Vracíme se zpět. Odtud sjíždíme do **Tihavy**. Tady jsou hned 2 tvrze. Jedna na ostrůvku a druhou mi Cíba našel dál, než jsem si myslel. Do vesničky jsme nemohli trefit náves, jelikož tu žádná nebyla? Parkujeme kousek od první tvrze na ostrůvku. Právě jí opravují a Cíba se divil, že jsem ty zdi neviděl? No vždyť byl rybníček předtím napuštěný?! Pak obcházíme baráčky k místu, co myslel Cíba. Někdo tu staví zase haus a rybníček pod tvrzí je v trapu. Vlastní tvrziště je napůl zaházené rumem. Takže příště tu už nic nenajdeme. Možná to jsou poslední fotky.

Odtud už to metelíme na Hořovice a dle času z dálky vidíme **Zálužský hrádek**. Daleko zajímavější je tvrziště v **Doubravce** hned vedle hájovny. Síd'áka necháme pod kopcem ve vesnici a stoupáme kluzkou asfaltkou do kopce. Sem jsem tlačil Mamuchu. Místo se Cíbovi moc líbilo. Kloužeme po fotce dolů. Je to tady asi výletní místo. Pořád potkáváme hodně lidí. Už máme hlad, a tak přemýšlíme, kde se najíst. Nakonec jíme v Žebráku na náměstí. Dal jsem si klasiku smažák a Cíba knedlík s rozbaleným ptáčkem. Nějací bezdomáči nadávali na Pavla, že je to zelenej mozek. Cha.

Po jídle fotím z auta hrady **Žebrák a Točník**. Už musíme letět na poslední štaci Týřov. Ve **Skryjích** pátráme, kde byla tvrz, ale né moc dlouho, jen jsme projížděli a parkujeme dole u Berounky. Pamatuji se na hroznou cestu nad Berounkou, div jsme do ní nespadli. No tak tentokrát mě tedy překvapila, že už je opravená? Zato v dálce viditelně opravený žlutý hrad **Týřov** mě našel. To jsem někde v Číně nebo kde? Konečně jsme překonali cestu a skončili pod hradem. Už jsme si to tu vůbec nepamatoval. Naposledy jsem tu byl s Clouseauem na Silvestra. Nahoře na předhradí si dělali nějakí trempi oheň. Já se nestačil divit. Bergfrýd sice opravený, ale napůl žlutý. Udělal jsme foto vnitřku a poslal jako hádanku na Vlčáky. Bomba to uhodl. Donjon šílený. Oprava stála za h..... Cihlový oblouk nad dveřmi, také celý žlutý (hodně písku) atd. Fotím na protějším břehu statek v **Týřovicích**. Někde tam byla tvrz. Jdeme na poslední věc a sice předsunutě opevnění hradu. V Durdíkovi je dokonce i půdorys. Tenkrát jsme s Clouseauem stáli na hřebeni a dívali se na hrad, ale že kousek výš byla skála a předsunutě opevnění jsem nevěděl. Tak alespoň něco nového. Vlčáci to nepoznali. Scházíme z hradu a po cestě pak k autu.

Za chvíli se bude stmívat a já bych rád jel přes Brdy ještě za světla. Máme to akorát. V Lochovicích už čeká Ferda. Přeházím si věci a po rozloučení vyrážím za hudby Blooboundů domů. Stejně mě to neminulo a jedu Brdy ve tmě. Jede se pěkně blbě. Celý vyčerpaný musím zastavit v Příbrami u pumpy, abych se dal dohromady. Čeká mě neméně těžká jízda přes rozkopanou dálnici na Mirošov. Pak už je to pohoda. Cíba už byl dávno doma já teprve dorazil před barák. Hodil jsem věci do sklepa a rychle do vany. Docela se těším, že se pořádně vyspím.

P.S. napsal jsem na Facebook náš příběh. Odpověď: že mám prověšenou celtu a jenom! -8°C? Až prý budu spát -22°C, tak ať napíše. Beru s humorem, ale že mám zahodit americkou vlajku a vzít si Českou? Tak mám americké maskáče a americkou vlajku. Českou si možná už budu nyní trochu vážit. Pak že mám německé maskáče a českou čepici. To už jsem ani neodpovídal. Už tam nebudu nic dávat.

(VHSB, Cíba) 21 km

1ex., 1BS., 1 BO. Rekord: titul Zmrzlý Bobr II. stupně -8°C, nejdřívější spaní, poprvé zimní spaní pod celtou, nejvíc objektů za den 14.

Ztráty: na facebooku: prověšená celta, jenom -8°C, německé maskáče a mám zahodit vlajku.

Zisky: titul Zmrzlý Bobr II. stupně, místo tvrze nově v Tihavě, dřevo na oheň Košík, promluvil jsem si s Cíbou. Nabíječka Česká spořitelna. Nádvoří zámku Lochovice.

Lesné dobrodružstvo

*Článek připravila Mária Kalincová
Vlastní autorská tvorba redaktorky*

„Toto nemá význam!“

Kate so znechuteným povzdychom zaklapla notebook. Hodinu márne hľadela na čistú nepopísanú stránku, no nápad na príbeh nie a nie prísť. Mala pocit, že z toho hypnotizovania klávesnice jej o chvíľu načisto prepne. Kto to kedy videl, očakávať, že sa stane zázrak a písmenká začnú naskakovať samé od seba?

„Som neschopná. Nikdy nenapíšem nič, čo by malo nejaký zmysel, nejakú budúcnosť... Úplne mi chýba fantázia!“

Frustrrovane sa začala prechádzať po izbe. Keby tak mala aspoň štipku fantázie... Takto ten sľubovaný príbeh do časopisu nikdy nenapíše! Nadávala si, načo sa na to vôbec dala, keď tušila, ako to nakoniec dopadne...

Napokon vyčerpane klesla na stoličku a zahladela sa na bielu stenu oproti. Cez otvorené okno preniklo do miestnosti ostré zaškriekanie akéhosi vtáka z neďalekého lesa. Kate to po chvíli bezmyšlienkovitého zírania vnuklo nápad.

„Pôjdem sa prejsť,“ rozhodla sa a vyskočila zo stoličky. „Aj tak som celý čas zavretá v byte a vonku je tak krásne. Možno mi to pomôže zresetovať hlavu a príde nejaký nápad.“

Kate kráčala úzkou lesnou cestičkou. Spočiatku stratená v myšlienkach nedávala pozor a potkla sa o vytŕčajúce korene stromu.

„Do šľaka,“ zahrešila a pozviechala sa zo zeme. Ako si oprašovala kolená legín, zahladela sa na to, o čo zakopla.

„Páni,“ hlesla, očarená hľadiac na prepletené hrubé korene mohutného duba. „Vyzerajú ako chápadlá nejakej príšery. Alebo ako tajomné chodníčky, ktoré vedú do krajiny nejakých fantastických bytostí.“

V tej chvíli sa Katina predstavivosť rozbehla na plné obrátky. Akoby bola doteraz uväznená niekde, kde sa nemala šancu rozvinúť a prejaviť.

Kate sa začal rodiť v hlave príbeh. Plný fantázie, mágie, čarovných bytostí. Príbeh, na ktorý tak dlho čakala.

Sedela opretá o kmeň stromu a písala a písala. Do zápisníka, ktorý pre každý prípad nosila vždy so sebou.

Slnko už pomaly klesalo k obzoru a Kate bola stále ponorená do svojho príbehu. Už nepísala. Sedela so zatvorenými očami, prehrávajúc si všetko, čo napísala. Príbeh, ktorý vytvorila, bol náhle príliš živý. Akoby sa jej odohrával priamo pred očami. Na tvári jej pohrával spokojný úsmev.

Odzrazu neďaleko nej zapraskali vetvičky. Strhla sa a vylakane sa obzerala.

„To je fantázia, čo?“ ozval sa jej pri uchu tenký hlások, pri ktorom vydesene nadskočila.

Prudko sa otočila, aby konfrontovala nečakaného a v tej chvíli neželaného návštevníka jej rozjímania a zalapala po dychu. Stál pred ňou malý lesný mužíček. Z jej príbehu. Presne taký, ako si ho vyfantazirovala.

„Ty si...Korienok?“ zašepkala prekvapene. Naozaj vyzeral úplne ako on. Rovnako maličký, nesial jej ani po kolená, so špicatou bradou a klobúkom zo spletených konárov, zelenými očami, oblečený v šatách z kôry a suchých listov. Hľadel na ňu veľkými vypúlenými očami pripomínajúcimi oriešky.

Nie, toto sa nedeje naozaj... Kate niekoľkokrát zažmurkala, uštipla sa do nohy, no bezúspešne. Korienok tam aj naďalej stál a bezočivo sa vyškieral.

„Kto iný by som mal byť?“ odpovedal jej otázkou. „Prekvapená že ma vidíš?“

Kate prikývla. „Ty predsa nie si skutočný,“ namietla. „Nemôžeš byť skutočný. Si len tu, v mojej hlave. Nemôžeš sa so mnou rozprávať...“

„To, že som v tvojej hlave ešte neznamená, že nemôžem byť skutočný,“ pretočil Korienok očami. „Les žije svojím vlastným životom, o ktorom väčšina ľudí nemá ani potuchy. Myslia si, že tieto korene,“ ukázal rukou na tie hrubé spletené kusy dreva, o ktoré sa Kate pred niekoľkými hodinami potkla, „sú len obyčajné korene a iba zbytočne zavadzajú. Ty však už vieš, že to nie je pravda. Že sú to vlastne cestičky vedúce do úplne iného sveta. Len málo ľudí má tú schopnosť, že to dokáže objaviť. Ty si jedným z nich. Blahoželám. Objavila si niečo, čo dokázalo pred tebou len pár ľudí.“

„Ale ako?“ Kate ničomu nerozumela.

„Fantázia,“ usmial sa škriatok. „Fantázia je čarovná vec. Nikdy ju nepodceňuj. Zavedie ťa do svetov nepoznaných, nikým neprebádaných. Nestrať túto schopnosť. Je veľmi dôležitá.“

„Pokúsím sa,“ zamumlala Kate. „Ale je to ťažké.“ Ved' len nedávno mi chýbala úplne, pomyslela si trpko.

„Musíš si dôverovať. Ak si budeš dôverovať, pôjde to samo. A ak by si predsa len niekedy o sebe pochybovala...“ Korienok žmurkol, siahol do opasku z tenkých prútikov uviazaného okolo pása a vytiahol z neho malý balíček. Podal ho Kate a čakal.

„Čo to je?“ Kate hľadela na balíček trochu podozrievavo. Dostať darček od lesného škriatka, to sa nestáva) každý deň. Nebude v tom nejaká čierna mágia?

„Otvor to. Je to darček pre teba. Aby si nikdy nestratila schopnosť vidieť to, čo iní nevidia.“

Kate sa tlačili do očí slzy, keď hľadela na malý náramok vyrobený z lesných plodov a orieškov navlečených na tenkej halúžke. „Ďakujem, je krásny,“ usmiala sa. „Ako sa ti odvdáčim?“

„Tým, že ma ešte niekedy prídeš navštíviť. Ale prosím, nabudúce sa pri tom skús neprizabiť, dobre?“

Kate sa úprimne rozosmiala. „Tak toto ti veľmi rada sľúbim.“

Cestou domov sa doslova vznášala. Stretnutie s Korienkom bolo pre ňu zážitkom, ktorý ju v mnohom ovplyvnil a z ktorého čerpala ešte veľmi dlho.

Napokon, les, ako aj samá príroda, je nevyčerpatelným zdrojom inšpirácie. No nemám pravdu?

VZPOMÍNÁME

Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan

(18. července 1535 Kolín nebo Polepy – asi mezi 19. lednem a 15. únorem 1604 Sedlčany)

Článek připravila Pavla Štullová

Informace čerpány z internetových stránek www.mesto-sedlcany.cz a wikipedia.org

Jakub Krčín se narodil roku 1535 a svůj titul „z Jelčan“ zdědil po předcích. V pětadvaceti letech vstoupil do služeb nejmocnějšího šlechtice v zemi – Viléma z Rožmberka. Cílevědomě budoval nové pivovary, mlýny, ovčiny i rybníky. Při prosazování svých záměrů postupoval neobyčejně energicky a postupně zrealizoval řadu nekompromisních zásahů do struktury dominia. Vytvořil si tak mnoho nepřátel, ovšem cíle své i cíle svého pána dokázal naplňovat jako kdokoli jiný.

Významný zdroj příjmů viděl Krčín v rybníkářství. Jeho práce nespočívala jen ve vyměření a vystavění rybníků, ale bylo nutné do nich přivést také vodu. Budoval proto mnohdy i několikakilometrové umělé stoky. Vyměřit v nerovném terénu koryta těchto stok, to již bylo a je velkým uměním. A toto umění právě Jakub Krčín dokonale ovládal. V období let 1561 – 1579 Krčín postavil nebo zrekonstruoval kolem 44 vodních nádrží (většinou jim dal výstižná jména jako Počátek, Nevěrný, Skutek, Pamatuj či Krvavý). Největší věhlas však získal vybudováním rybníků Svět (původně Nevděk) a Rožmberk.

Když byl Krčín roku 1569 povýšen na regenta – správce rožmberského panství – dostal od panovníka tvrz Leptáč u Netolic (dnešní Kratochvíle). Okamžitě se pustil do rozsáhlé přestavby prostých dvorských stavení na honosnější sídlo a již v roce 1573 se psal „z Jelčan a na Novém Leptáči“. Sídlo ozdobil loveckými motivy a kolem nechal udělat oboru, svého času největší v Čechách. Není divu, že se Leptáč Vilémovi z Rožmberka zalíbil a roku 1580 přistoupil na jeho výměnu právě za Sedlčany. Jakub Krčín tak získal své vlastní panství, na němž mohl uplatňovat zkušenosti z jižních Čech.

Sedlčanské panství J. Krčina

Hospodář a výborný ekonomický stratég Jakub Krčín se vrchnostenské správy ujal s energií a podnikavostí sobě vlastní. Měšťanům zakázal vařit pivo a sám vybudoval veliký pivovar s rozsáhlými sladovny, hvozdy a chmelnicí. Také nechal postavit veliký mlýn o šesti kolech a sedmi stoupách a aby z něj měl užitek ještě větší, pořídil v něm valchu pro soukeníky a šlejféru pro nožíře a brusiče. Kromě toho zbudoval sádky na ryby a zavedl placení mýtného při vstupech do města.

Za své sídlo si Krčín kupodivu nevybral Sedlčany, nýbrž Křepenice. Zde si vystavěl obdobu leptačské tvrze a nazval ji Nový Hrádek Krčínov. Stavba tu dnes stojí – současným majitelům se jí daří postupně opravovat a v budoucnu by zde chtěli zřídit Krčínovo muzeum.

Krčín byl vášnivý alchymista a v křepenické tvrzi si zřídil laboratoř. Není divu, že si tohoto tajemného a zároveň úspěšného člověka lidé spojovali s peklem, které mu podle nich mělo k bohatství dopomoci. Krčín byl však výtečný hospodář a spíše než pomocí alchymie či pek-la bohatl díky svým schopnostem. Ani na Sedlčansku nezapomněl na živnost, jež jej proslavila – rybníkářství. Kolem křepenické tvrze vybudoval vodní příkop a rybníky Nepřízeň a Návesník. Autorství je mu přisuzováno též u největšího rybníku Sedlčanska Musíku (49 ha).

Krčínovo Sedlčanské panství zahrnovalo roku 1580 kromě Sedlčan a Křepenic dalších deset vesnic. Postupně k nim přibývaly nové a Krčínův majetek se tak v průběhu třiačtyřiceti let rozrostl na více než čtyřnásobek. Přestože byl Krčín velice úspěšným podnikatelem, jeho soukromý život už tak šťastný nebyl. Roku 1566 uskutečnil svůj životní omyl a oženil se s vdovou Dorotou Slepíčkovou, která byla o třicet let starší! Více než její půvaby Krčina zajímal její majetek. Počítal totiž, že „stařenka“ bude brzy následovat svého předešlého chotě a jemu spadne dědictví do klína. Peníze se ke Krčínovi začaly kutálet už záhy, avšak díky službě u Rožmberků. Samotný sňatek mu mnoho radostí nepřinesl, zvláště když selhal jeho základní předpoklad a Dorota žila dalších jednadvacet let...

Aby mohl sedlčanské panství držet Krčínův rod i po Jakubově smrti, musel mít mužského dědice. Není proto divu, že jakmile Krčínova první žena zemřela, oženil se podruhé a promarněná léta (tedy z rodinného hlediska) začal dohánět. V tomto ohledu si osud s rybníkářem nemile pohrál, neboť druhá manželka mu zplodila šest dcer.

Prvorozená Mariana zemřela už za otcova života a byla pohřbena v dublovickém kostele. Krčína ztráta dcerky natolik ranila, že se rozhodl opustit křepenicovou tvrz, jejíž stěny by mu Marianu neustále připomínaly. Přesídlil do Obděnic, kde strávil poslední léta svého života.

Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan zemřel někdy na přelomu ledna a února roku 1604. Jelikož chybějící datum na desce nikdo nikdy nedoplnil, zůstává místo jeho posledního odpočinku dodnes nepotvrzeno. Tělo se v Obděnicích nenašlo, naopak v 50. letech minulého století bylo v kostele v Prčici objeveno torzo náhrobního kamene, v němž se mezi několika znaky nachází i jméno „Krčín“. Je však pravděpodobné, že náhrobek patřil jedné z Krčínových dcer, která nedaleko Prčice žila.

Vážně nevážně Ó kolena!

*Článek připravila Marie Ondová
Vlastní autorská tvorba redaktorky*

Nikdy jsem úplně nechápala slavnou větu z prvorepublikového snímku o studentských eskapádách. „Ó kolena! Kolena, necht' přiblíží se k jezeru.“ Ale vše má svůj čas. A tak moje věta ve 20. letech 21. století parafrázovala na: „Stačí mi, když mě donesou alespoň na koupaliště.“

Stačilo jedno špatné šlápnutí, koleno křuplo a nastala půlroční anabáze za zdravím, která se ještě ani teď nedobrala konce. Navštívila jsem během ní čtyři ortopedy, jednoho primáře rehabilitace, kartářku, léčitele a astrologa.

„Kolénko je v pořádku, nic tam nemáte, kupte si prášky a mastičky,“ pravil první lékař v řadě a jako bonus mi předepsal magnetoterapii. Za měsíc, kdy 1 km dlouhá cesta do práce, byla stále méně pěšky zvládnutelná, jsem se objednala k ortopedovi číslo 2.

Doktor dvojka se se mnou příliš nepáral. Doba na jednoho pacienta byla do 5 minut, já to zvládla za 3. „Ledujte to!“ znělo strohé doporučení.

Doktor číslo 3 byl starý praktik v renomované pražské nemocnici. Jednal se mnou vlídně, oslovoval mě paní inženýrko a doporučil mi, ať koleno šetřím.

Primář rehabilitace byl rozšafný a pohledný šedesátník a v pořadí doktor číslo 4. To je tak asi vše, co k němu mohu napsat.

Mezi tím mě bolest kolena dohnala k místnímu léčiteli. „Už energii nedávám“, řekl stroze a pronikavým zrakem mi rentgenoval koleno. Závěr zněl - natažené svaly v křeči a skřípnutý nerv pod čéškou. Zakoupila jsem si přípravky za 2500,- korun a odkráčela domů.

Koleno bolet nepřestalo a frustrace narůstala. Další v pořadí byla vyhlášená kartářka. „Ve vašem těle byl přerušen tok energie,“ pravila s mystickým nádechem v hlase. „Vaše tělo je už tak unavené, že nejspíš bude chtít na chvíli spočinout v nemocnici.“

Kamarád astrolog se ke kolenu přímo nevyjádřil. Upozorňoval na retrográdní Merkur a chybějící sedmý dům v horoskopu, pokyvoval hlavou nad konjunkcí a kroutil ji nad opozicí.

Doktor pětka vypadá už jako správná trefa. Jen ty časy...Na vyšetření čekám 2 měsíce, pak měsíc na magnetickou rezonanci (zaplat' pánbůh konečně) a další měsíc na kontrolu. Už znám verdikt. Bohužel se liší od tvrzení doktora jedničky. Kolénko není v pořádku. Prasklé dva menisky, cysta v podkolení jamce a mohla bych pokračovat.

A tak čekám na oznámení termínu operace. Od úvodního křupnutí uběhlo již 5 měsíců a možná za další dva se můj problém dobere konce.

„Ó kolena! Kolena, nechť přiblíží mě alespoň na koupaliště.“ Plavání totiž provozovat ještě můžu.

O Vlčinci

*Pověst vybrala Věra Melicharová
Informace čerpány z pověstí z Poličky a okolí*

Nedaleko vesnice Velkých Petrovic, při soutoku Metuje s potokem Žďárským, oproti železničnímu tunelu, na místě dosti ukrytém, stával před dávnými časy hrad Vlčinec. Dnes jen podle několika valů a terénních vln lze poznat, kde přesně stával. Celé místo je zarostlé lesem a těžko k rozeznání.

Hrad pravděpodobně sloužil k ochraně stezek obchodních a nejbližších vsí. Kdy přesně byl postaven a kým, o tom historie mlčí. Rovněž je v tajemství zahaleno, jak tento hrad zanikl. Jen pověst nám o tom vypráví.

Když poličtí obyvatelé byli toho roku 1421 na Ostaši povražďeni, zúčastnila se tohoto činu, v té době katolická, loupeživá posádka hradu Vlčinec.

Ten samý rok se Žižka mstil všem Slezanům i broumovskému opatu a místním Němcům. Slezany porazil i nedaleko Vlčince na místě soutoku Metuje se Stekelnicí, podle původního mlýna se toto místo dnes nazývá "Kozínek."

Od místa boje se Slezany přitáhl se svým vojskem i na Vlčinec. Jelikož byl hrad staven pevně, oblehl jej. Hlavní část vojska se rozložila na petrovické stráni, vhodné pro umístění děl. Jen hluboké, lesy porostlé, údolí s řekou Metují jej od hradu Vlčince oddělovalo.

Žižka se ubytoval ve stavení (na místě Dreslerova statku), odkud celou polickou krajinu měl jak na dlani. Když děla pak promluvila, jejich zvuk se odrazil od protějšího Ostaše, zaléтал k hřebeni skalních Stěn a zanikal v rozsáhlém Boru a rozeklané Hejšovině.

Ostřelování trvalo několik hodin, ale žádná z koulí, vystřelených na hrad, nezanechala na hradbách ani stopy - jako by se od zdí odrážely.

Žižka nařídil tedy zastavit palbu a v nastalém tichu slyšeli husité zcela zřetelně z hradu hudbu - jako by se jim posádka hradu vysmívala. Některý z obléhaných tam nepřetržitě hrál na housle.

Nezbylo Žižkovi nic jiného než poradit se se svými hejtmany, co podniknout dále. V té chvíli se přibelhala nějaká stařena a radila mu, aby houslistu dal nejprve zastřelit, neboť on právě svou hudbou chrání hrad. Žižka uposlechl rady a jeho nejlepší střelec nepozorovaně namířil a čarovného houslistu v hradním okénku zasáhl - hudba utichla.

Děla opět zazněla a jak první koule dopadly, zdi hradební se začaly sypat. Než nastal večer, byl hrad dobyt a zapálen. Posádka byla pochytána a na okolních stromech pověšena. Jen vůdce loupeživé posádky nebyl k nalezení. Ukryl se do sklepa a tajnou chodbou, která prý vedla až na Ostaš, chtěl uprchnouti. Oheň mu však v cestě zabránil, a když se chtěl skrze malé okénko ze sklepa protáhnout ven, tak v něm pro svou mohutnou postavu uvízl a nemohl tam ani zpět. Jeden z husitů jej spatřil a jedním rázem mu hlavu u samých ramen odťal. Tělo svrhl zpět do sklepení, a to bylo pak zasypáno.

Od těch dob se pak v pomalu zanikajících rozvalinách čas od času objevuje bezhlavý vůdce a hledá svou nebohou hlavu. Jindy se ozývají z návrší Vlčince zvuky bubnů i houslí a na květnou neděli hořívají nad velkými poklady, ukrytými ve sklepeních hradu, modravé plaménky. Však mnoho lidí zkoušelo v těchto místech kopat, aby poklad našli. Však nikomu se to, pokud paměť sahá, nepodařilo!

POVÍDKA jedna za druhou

Nechme promluvit peníze

Článek připravila Jitka Poláková
Vlastní autorská tvorba redaktorky

„Skvělé, mám rozbitý záchod starosto, bylo by na čase abyste s tím něco udělali. Už jsem tady kvůli tomu po desáté.“ Zlobí se muž stojící u stolu úřadujícího starosty, který sedí na svém místě v křesle. Jenže ten muž, i když mluvil nepohnul rty. Jako by jeho hlasem mluvila loutka, kterou držel v ruce a která vypadala jako mužova zmenšenina.

„Podívej, naši řemeslníci jsou plně vytíženi, nevím, kdy se k vám dostanou.“ Snaží se ze situace vykrotit starosta.

„Dobře, kolik chcete za to, že ke mně přijdou a spraví to?“ promluví znova břichomluvec skrze svoji loutku.

„Nech mi tady patnáct tisíc a zítra je tam máte.“ Odpoví nepokrytě starosta.

Břichomluvec vytáhne ze saka obálku a položí ji sta-rostovi na stůl.

„Necháme promluvit peníze? Dobrá. Zítra tedy čekám řemeslníky, kteří mi spraví rozbitý záchod.“ Promluví opět skrze loutku.

„Dobře, budou tam zítra v devět ráno.“ Přitáhne si starosta k sobě obálku s penězi.

Břichomluvec s loutkou v ruce odchází pryč ze starostovy kanceláře...

INFORMAČNÍ SPEKTRUM

VÁNOCE: Původ a zvyky

Článek připravila redakce

Informace čerpány z internetových stránek denik.cz

Vánoce (z něm. Weihnachten svaté noci) jsou v křesťanské tradici oslavou narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi a Letnicemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům, slaví od 25. prosince do první neděle po 6. lednu. 25. prosinec jako datum Kristova narození uvádějí někteří křesťanští teologové již ve 3. století a oslava tohoto narození je dosvědčena poprvé v Římě kolem roku 336. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století.

V Česku je však za vrchol Vánoc považován Štědrý den, 24. prosinec, coby předvečer samotné slavnosti, do Vánoc je někdy zahrnována i doba adventní, která Vánocům předchází. K Vánocům se pojí nejrůznější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, jesličky (betlém), vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví; některé z těchto tradic pocházejí již z předkřesťanských dob a souvisí s oslovou slunovratu, který na tyto dny též připadá. V současné době se však původní, náboženský význam Vánoc vytrácí a Vánoce se považují i za jeden z nejvýznamnějších občanských svátků.

Zvyky

Betlém neboli jesličky

V roce 1223 postavil v italské Umbrii jáhen Giovanni Bernardone, později světec známý pod jménem František z Assisi, první jesličky. V poustevně v horské jeskyni postavil žlab, založil ho krmivem a přivedl k němu živého oslíka a vola. U jeslí pak jako u oltáře v noci sloužil štědrovečerní mši - první "půlnoční".

První český betlém představili veřejnosti jezuité v roce 1560 v kostele sv. Klimenta v Praze. Byly první nejen v Čechách, ale i v celé střední Evropě. Neví se, jak přesně vypadaly, ale podle dochovaných záznamů měly velký úspěch, takže se zvyk stavět jesličky brzy rozšířil.

Základní figurky jsou Ježíšek v jeslích, Marie a Josef, oslík a vůl, pastýři se stády oveček a postavy tří králů - mudrců z Východu. Betlémy bývají u nás zasazovány do krajiny podle místa vzniku. Stavění betlémů bývalo nejrozšířenějším vánočním zvykem až do 19. století, kdy se novým symbolem Vánoc stal vánoční stromek.

Vánoční strom

Vánoční stromeček je asi nejrozšířenější zvyk okolo Vánoc, kdy je na Štědrý den vztyčen jehličnatý strom, který se následně ozdobí vánočními ozdobami a pod kterým se nacházejí dárky.

Jmelí

Stále zelená cizopasná a rostlina bývala považována za posvátnou již za dob keltských druidů. Jmelí má mít kouzelné účinky; například jako ochrana proti ohni a zábrana v přístupu čarodějnicím a zlým duchům. Léčivé účinky jmelí uznává i „moderní věda“. Jmelí obsahuje látky snižující krevní tlak a roztahující cévy; proto je surovinou k výrobě léčiv proti arterioskleróze.

Podle legendy bylo jmelí kdysi stromem. Když byl z jeho dřeva zhotoven Kristův kříž, strom prý hanbou seschl a změnil se v rostlinu. Ta má Kristovo umučení vykoupit tak, že zahrne dobrem všechny, kdo pod ní projdou. Ovšem pozor - jmelí nosí štěstí jen tomu, kdo je jím obdarován!

Jmelí roste na jehličnatých i listnatých stromech. Druidy bylo jako magické ceněno jmelí dubové. Jen oni prý mohli jmelí z dubů zlatým srpem odsekávat a nechat padat na připravené plátno - odseknuté jmelí nesmělo padnout na zem. A tady nám pronikají i do dnešních zvyků pradávnej pohanské oslavy - jako vzpomínka na sklizeň zlatým srpem se jmelí natírá na zlato.

Štědrovečerní večeře

24. prosince bývá tradicí, že se schází celá rodina na slavnosti večeři. Samotná večeře se tradičně skládala z rybí polévky, bramborového salátu s kaprem a během její konzumace panovaly jisté zvyky. Například se stolovalo o jeden talíř více pro nečekanou návštěvu, či se pod talíř umísťuje mince. Kdo jí nalezl, toho se měly celý rok držet peníze. Dalším zvykem je, že se od Štědrovečerní večeře mohla vzdalovat pouze hospodyně, dokud všichni lidé nedojedli.

Vánoční cukroví

Vánoční cukroví a jeho pečení je jedna z obecně rozšířených vánočních tradic, která je ve velké části českých domácností dodržována. Většina z vánočních cukroví se připravuje ze směsi mouky, cukru, vajec, másla, kakaa, čokolády a různých druhů ořechů a kandovaného ovoce. Mezi typické patří cukroví z lineckého těsta, které je možné navíc ochutit strouhaným kokosem nebo kakaem. Typickými vůněmi jsou vanilka a rum, typickým kořením skořice.

Půlnoční mše

Štědrý den tradičně vrcholí půlnoční mší, na které se zpívají koledy a začíná samotná církevní oslava narození Krista.

K VÁNOČNÍM SVÁTKŮM SE VZTAHUJE TAKÉ ŘADA TRADIC S BIČEM,
KTERÉ NALEZNETE NA STRÁNKÁCH WWW.HISTORIEPRASKANIBICEM.CZ

DĚKUJEME ZA PODPORU:

Andrea Foschini (Itálie)

Peter Urban (SR)

Robert Kudláček (ČR)

Jiří Janků (ČR)

Jaroslav Kráčmera - Riki (ČR)

Ladislav Šín - Gin (ČR)

František Podhorecký (ČR)

Ervín Korndörfer (ČR)

ZOMBÍK

Něco divného ve vzduchu
hnije,
Zas nastala ta vánoční
alchymie,

Již napekla manželka
cukroví,
Vanilkové mozečky mému
žaludku lahodí,

Majznul jsem rybáře na
břehu rybníka,
Večeře bude! Uff... Nevznikla
panika,

I statný stromek řznout se
zdařilo,
Teď budu zdobit, aby to
barvami zářilo,

Internetový časopis KELTOVINY,

vydává spolek Keltoviny z Českých Budějovic.

Redakční rada a dopisovatelé:

Martin Štulla, Pavla Štullová, Věra Melicharová, Martina Nováková, Jitka Poláková, Kristýna Strnadová,
Marie Ondová, Mária Kalincová, Jana Šašková, Martina Kovářová, Kamila Prášková, Jurgen Lednický,
Katka Hrabáková, Ladislav Šn, Ondřej Frencl, Dagmar Wilčková, Lucie Volková, ...

Použité fotografie a ostatní obrazový materiál:

Titulní strana: google.com

Ostatní fotografie jsou přímo se jménem autora v textu

PŘÍŠTÍ VYDÁNÍ ČASOPISU – dubnu 2025

(další číslo v roce 2025 vyjde v říjnu)